

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus XII. Argumentum. Reservato Jurepatronatus à Fundatore favore
Primogeniti de ejus familia, quis in eo succedere debeat Primogenitus
Juris, vel potiùs Primogenitus facti? Et si unico partu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

injuncti Missarum oneris Sacerdotium actuale, sed solum habituale, & in potentia, cui optimè congruit elargita permissio celebrandi per interpositam alterius Presbyteri personam, ut in specie adnotavit *Rot. coram Cels. decis. 367. n. 14. & 15.*, & in *Farsen. Canonatus 11. Decembris 1711. §. In prædictorum coram R.P.D. meo Crispo*, & in *Melphicten. Beneficii 21. Junii §. Quin potius, & 5. Decembris 1712. §. Incontrovertibilis coram R.P.D. meo Lancetta*.

17. Quin oppositum suaderi queat ab eo, quod servavit Fundatrix, dum in secundo codicillo prælegit pro primo Cappellano Constantinum, postquam ad Presbyteralem ascenderat ordinem, tamen ab Antonio, & Leonardo non descendente, ut inquit antedicta mea Decisio *§. Necessarium*. Quandoquidem cum ex aliis testamenti, & codicillorum locis non solum desumi non possit requisivisse Sacerdotium actuale, quinimo colligatur permississe celebrationem Missarum fieri per alium; non ex eo, quod prælegit Sacerdotem, referri hoc debet ad prærogativam Sacerdotii, quando non probatur, quod de eodem tempore adfuerint Clerici capaces istius Cappellaniæ in lineis Antonii, & Leonardi; sed tribuendum est privilegio consanguinitatis, ac vinculo sanguinis cum ipsa Testatrice, quo adstrictus reperiebatur Constantinus primus nominatus, utpote de familia prædicta Antonii, & Leonardi, quorum erat frater germanus; unde non recitè ex prima nominatione Cappellani collata in personam Constantini, licet Sacerdotis, deduci valet fuisse qualificatam Cappellaniam in statu Sacerdotali, ut sensit *Rot. in Ortonen. Beneficii 23. Martii 1708. §. Parum relevante coram R.P.D. meo Scotto*, & dicta *Melphicten. Beneficii 26. Junii 1711. §. Minus coram Eminentiss. Priolo, confirmata die 21. Junii 1712. §. Insubstituens coram R.P.D. meo Lancetta*.

28. Eoque facilius Cappellania adjudicanda est Constantino Felici, quia intrà annum, & longè ante quàm superaccederet sententia Ordinarii favore Leonardi Sigisfundi Sacerdotali caractere fuerat insignitus, atque ideo eò minùs ille contemnendus erat, licet de tempore sequentis vacationis ea qualitate non polleret;

Par. II.

nam cum esset de genere à Fundatrice prædicta, sat erat potentia dictæ habilitationis, nè transitus fieri debuerit ad descendentes Josephi Francisci subsidariè substitutos, per ea, quæ in proposito censuit *Card. de Luc. de Jurepat. disc. 82. num. 5*. Potissimum quia linea Josephi Francisci non aliàs invitata legitur, quàm extincta familia Leonardi, & Antonii; unde exuberat sola spes, quod adesse potuerint Sacerdotes in illorum descendencia, ut interim repellerentur alii de linea minùs dilecta, qui concurrere non possunt, nisi in casu desperatæ existentia Sacerdotis prius vocati, ut bene concludit *Carol. Ant. de Luc. de lin. legal. resp. 22. n. 5. Add. ad Greg. dec. 338. n. 16. vers. & in simili*, & conferunt decisa per *Rot. in rec. dec. 325. n. 5. par. 17*.

Et ita omnibus DD. suffragium ferentibus resolutum fuit utraque &c.

ARGUMENTUM.

Reservato Jurepatronatus à Fundatore favore *Primogeniti* de ejus familia, quis in eo succedere debeat, Primogenitus juris, vel potius Primogenitus facti? Etsi unico partu nascantur duo gemelli de dicta familia, quis eorum dicendus sit Primogenitus ad effectum succedendi in Jurepatronatus Primogeniali?

SUMMARIUM.

1. *Qua, & quot sint cause efficientes Juspatronatus Primogeniale?*
2. *Juspatronatus Primogeniale quotuplex sit?*
3. *Ad cognoscendum, an in reservatione Juspatronatus favore Primogeniti veniat Primogenitus facti, vel Primogenitus juris, attendenda est voluntas Testatoris, & num. 32.*
4. *Fundator reservando Juspatronatus favore Primogeniti, aut Majoris natu, in dubio, an præsumatur intellexisse potius de Primogenito naturali, quàm civili? & num. 15., & num. 26. usque ad 30.*
5. *Reservato Jurepatronatus favore Majoris natu familia, an in eo succedere debeat Patruus, excluso Nepote? Et an idem sit Major natu, aut Primogenitus, & num. 16., & num. 29. & 35.*

K

6 Jus-

- 6 Juspatronatus præsumitur reservatum favore illius, erga quem Fundator majorem affectionem habuit.
- 7 Juspatronatus, attentis ejus fructibus, an magis congruat Primogenito facti, quam Primogenito juris? & num. 9., & 18. 19.
- 8 Jus retinendi claves, scripturas, custodiendi Castrum, ac distribuendi eleemosynas spectat ad Natu maiorem, & seniore[m] familia.
- 10 Reservato Juspatronatus favore Primogeniti familia, in eo succedere debet Prigenitus juris, & non Primogenitus facti, seu nepos ad exclusionem Patru[m], & n. 31. 33. & 34. Et quare? Vide n. 13. Amplia, ut num. 14.
- 11 In Juspatronatus Primogeniali, quæ sint consideranda?
- 12 Juspatronatus radicatum in linea Primogeniali non potest transire ad secundam lineam, nisi prima penitus evacuata.
- 17 Proximior in Primogenituris quis dicatur?
- 20 Referuntur plures casus, & conjectura, quibus dignosci valet, quando Fundator reservando Juspatronatus favore Primogeniti voluerit comprehendere potius Primogenitum juris, quam facti. Vel è contra, & n. 21. usque ad 24., & n. 35. usque ad 43.
- 25 Natis duobus gemellis unico partu, quis eorum dicendus sit Primogenitus ad effectum succedendi in Juspatronatus Primogeniali?
- 41 Juspatronatus activum rectius convenit facienti primam figuram in familia, quam simpliciter habenti majorem etatem. Passivum verò è contra.
- 44 Observantia erronea, aut equivoca nihil operatur.

CASUS XII.

PRæter alia laudabiliter disposita in suo postremo, quo deceffit elogio, quidam Patronus reservavit Juspatronatus ad Beneficium propriis bonis à se fundatum favore Primogeniti ejus familia, consistentis in tribus fratribus, & ingresso Juspatronatus vigore hujus dispositionis in uno ex tribus fratribus Primogenito ad exclusionem secundo, & tertio geniti, ac per eum emissis quampluribus presentationibus in successivis vacationibus Beneficii; tandem idem frater Primogenitus

vita functus, reliquit post se filium, qui prætendit succedere in hoc Juspatronatus, excluso altero fratre secundogenito, seu Patruo. Quæro proinde quis succedere debeat in hujusmodi Juspatronatus primogeniali filius Primogeniti præmortui, an ejus Patruus, seu Primogenitus juris, vel potius Primogenitus facti?

Celebris, & antiqua hæc controversia, nimirum, an Nepos excludat Patrum à jure primogenituræ, adeò Doctorum ingenia contorsit, ut in duas ipsi sese classes contrarias divideret, ut videre est apud Tiraquell. de Jure Primogen. q. 40. Fusar. de substat. par. 2. q. 387. Ego verò in hac materia Primogenituræ, & Majoratus, quæ mare magnum à Doctoribus nuncupatur, seligendo solum ea, quæ ad decisionem præsentis casus conducere possunt, remittendo in reliquis Lectorem ad proprios Authores, qui de illis specificè, ac diffusè pertractarunt; pro clariore resolutione quæstionis, præmittendum duxi: Primò, quòd tres possunt esse causæ efficientes, & reddentes Juspatronatus Primogeniale, videlicet Statutum, Consuetudo, & Dispositio Fundatoris. Juspatronatus potest esse Primogeniale ex Statuto, si adsit Statutum, quòd Primogenitus familia succedat in hæreditate defuncti, tunc enim si Juspatronatus sit annexum hæreditati; sicuti vigore Statuti hæreditas transit ad Primogenitum, ita vigore ejusdem Statuti Juspatronatus hæreditati annexum transibit in Primogenitum, ad Text. in cap. ex literis, & cap. cum seculum de jurepatr. de quibus infra Can. XIV. & XV. Tiraquell. de jure Primog. q. 36. n. 1. Potest esse Primogeniale ex Consuetudine, si adsit Consuetudo deferendi hæreditatem, cui adsit annexum Juspatronatus ad Primogenitum familia; aut si adsit Consuetudo deferendi Juspatronatus de per se sumptum ad eundem Primogenitum. Tiraquell. ubi supra q. 36. & 38. Vivian. de jurepatr. lib. 4. cap. 2. n. 58. & seq. Denique potest esse Primogeniale ex Dispositione Fundatoris, si Fundator in limine foundationis disponat, quòd Primogenitus solus familia succedat in Juspatronatus Lambertin. de jurepatr. lib. 1. par. 2. q. 2. art. 10. n. 10. Secundò, præmittendum est, Juspatronatus Primogeniale dividi posse in Primogeniale facti, seu

seu saltuarium, & irregulare, & Primogeniale juris, seu regulare, quorum primum est, quando pro ejus successione in tota collectiva personarum familia, seu descendentiæ, cui fuit reservatum, habetur ratio ad solam majorem ætatem, nullatenus ad lineam; Secundum est, quando habetur ratio ad lineam, non verò ad ætatem, nisi in linea, ad similitudinem distinctionis Majoratus, de qua *Torr. de Majorat. cap. 6. §. 1. & 3. tom. 1.*

3 His præmissis; Pro resolutione hujus quæstionis attendenda venit voluntas Fundatoris, nimirum, an reservando Juspatronatus favore *Primogeniti* ejus familia, voluerit anteferre lineam, vel ætatem, quòd si voluerit anteferre ætatem; certum est, quòd in Jurepatronatus primogeniali succedere debeat Primogenitus facti, seu ille, qui in tota collectiva vocatorum reperitur constitutus in majori ætate, & sic patruus ad exclusionem nepotis; si verò voluerit præferre lineam, succedere debet Primogenitus juris, cum linea vincat gradum, ætatem, & sexum. *Torr. de Major. & Primog. par. 1. cap. 41. §. 7. n. 14. & in par. 3. decis. 6. n. 20. & seq. Card. de Luc. de fideic. disc. 4. n. 4. & disc. 15. n. 4. & disc. 16. n. 6.* Et quidem prima facie in casu præsentis dicendum videtur voluntatem Fundatoris in reservatione Jurispatronatus favore *Primogeniti* ejus familia fuisse præferre ætatem, seu Primogenitum facti, Primogenito juris, ac in eo succedere voluisse patrum ad exclusionem nepotis.

4 Plures enim concurrunt conjecturæ, quæ suadere videntur hujusmodi voluntatem. Prima est ipsum nomen *Primogeniti*, quod cum sit aptum comprehendere Primogenitum tam naturalem, quàm civilem, Fundator reservando absolutè, & simpliciter Juspatronatus favore *Primogeniti* ejus familia; præsumitur in dubio potiùs intellexisse de Primogenito naturali, quàm civili, dum verba, quæ intelligi possunt de actu naturali, & civili, semper de naturali sunt intelligenda.

Alex. cons. 4. nu. 3. lib. 4. Mans. consuls. 95. n. 2. Gratian. discept. 834. n. 2. Eodem modo, quo si Fundator reliquisset Juspatronatus favore *Majoris natu* familia ex vi hujus verbi præsumeretur relictum favore illius, qui in dicta familia reperiretur

Pars II.

in majori ætate constitutus, & sic favore patru, excluso nepote: ergo etiam relinquendo Juspatronatus favore *Primogeniti*, præsumendum est, illud reliquisse favore habentis majorem ætatem in tota collectiva vocatorum, & in eo succedere voluisse patrum, excluso filio Primogeniti defuncti, idem enim est Maior natus, ac Primogenitus, *Card. de Luc. de fideic. disc. 1. n. 14. Rot. dec. 92. n. 8. & seq. apud Baldus. ad cons. Ramon. tom. 4.*

6 Secunda conjectura eandem voluntatem suadens est ipsa major affectio Fundatoris erga patrum, quàm erga nepotem; Patruus enim, seu frater Primogeniti defuncti est proximior, seu in gradu proximiori conjunctus cum Fundatore, quàm sit nepos, seu filius ejusdem Primogeniti defuncti; Unde Fundator vocando ad Juspatronatus Primogenitum, præsumitur nomine *Primogeniti* comprehendere voluisse fratrem Primogeniti defuncti, & non hujus filium, & illum succedere in hoc Jurepatronatus, ita dictante naturali affectione, quæ semper in consanguineos strictioris sanguinis vinculo sibi conjunctos, quàm in remotiores descendit, ad *Text. in l. Publius §. primo ff. de condit. & demonstr. Rot. in Valentina Beneficii 27. Aprilis 1714. §. Maximè coram R. P. D. Crispo.*

7 Tertia denique conjectura in idem tendens est ipsa qualitas, & natura Jurispatronatus, quæ attentis ejus fructibus magis congruit Primogenito facti, seu seniori, & habenti majorem ætatem veram, & realem, quàm Primogenito juris, qui tantum jure representationis dicitur Primogenitus; Patrono enim vigore Jurispatronatus competit præsentatio Rectoris Beneficii, ut dixi *Parte I. Can. V.* Præsentatio autem requirit in Præsentante prudentiam, cognitionem, & capacitatem discernendi aptum ab inepto, habilem ab inhabili pro regimine ejusdem Beneficii, adedut cum major prudentia, cognitio, & capacitas sit in habente majorem ætatem, quàm in juniore, ratione cujus melius providetur Beneficium de Rectore; sequitur Fundatorem, cui semper præsumitur esse in optatis optimus status Beneficii, reservando Juspatronatus favore *Primogeniti*, nomine *Primogeniti* comprehendere voluisse Primogenitum facti, & illum,

illum, qui in tota familia contemplata, habet prærogativam ætatis naturalis, & veram majorem ætatem. *Bero. conf. 71. lib. 1. Tiraquell. de Primogen. in præfat. n. 79. & q. 40. nu. 203. Card. de Luca de fideic. disc. 1. n. 9. & disc. 4. n. 6.*, & in terminis Jurispatronatus *Gratian. discept. forens. 645. n. 7.*

- 8 Et ob hanc rationem majoris prudentiæ, & capacitatis in seniore, quàm in juniore videmus, quòd competente pluribus fratribus in cõmunione viventibus jure retinendi claves, scripturas, custodiendi Castrum, administrandi feudum, ac distribuendi elemofynas; exercitium istorum jurium, nimirum, retentio clavium, scripturarum, custodia Castri, ac distributio elemofynarum spectat ad fratrem natu majorem, & seniore ex tota collectiva eorundem fratrum, nec ingressis hujusmodi juribus in fratre primogenito, hoc defuncto potest in illis succedere ejus filius ad exclusionem alterius fratris, seu patru senioris. *Honded. conf. 70. lib. 2. Michalor. de fratr. par. 3. cap. 37. n. 3. & seqq. Tiraquell. de Primogen. in præfat. n. 147. Card. de Luc. de fideic. disc. 3. nu. 4. & seq. Mans. consult. 96. n. 35. & seq.*

Ergo etiam competente Jurepatronatus ex dispositione Fundatoris Primogenito ejus familiæ, præsumitur Fundator vigore hujus dispositionis voluisse, quòd in tota collectiva personarum familiæ, faciendõ transitum de una linea ad aliam ejusdem familiæ, ille succedere debeat in dicto Jurepatronatus; qui pollet prærogativa majoris ætatis, ac contemplantæ propriam familiam ad instar Capituli, Collegii, aut Civitatis, quibus si competit jus explendi aliquem actum, iste semper expletur à primo, & digniore, ac antiquiore de Capitulo, Collegio, aut Civitate. *Card. de Luc. de præem. disc. 19. num. 11.*

- 9 Competunt etiam Patrono vigore Jurispatronatus alii duo fructus, nimirum defensio Ecclesiæ, & honor, ut latè probavi *Prima Parte Can. 1. & 2. Caf. 1. & Can. IV.* Ecclesia autem melius defenditur per seniore, quàm per juniorem, dum juxta commune dictèrium, plus valet umbra senis, quàm gladius juvenis, *Lara de Annivers. & Cappellan. lib. 1. cap. 7. n. 7.*, & semper de jure naturæ, ac civili

est in honoribus juniore præferendus. *Jason. conf. 192. tom. 2. Tiraquell. de Jure primog. in præfat. n. 165.* Ac proinde ex hoc ipso, quòd Juspatronatus quoad ejus fructus congruentius conveniat seniore, quàm juniore, arguitur voluntas Fundatoris in reservatione Jurispatronatus favore Primogeniti fuisse comprehendere Primogenitum facti, non verò Primogenitum juris, & in eo succedere voluisse patruum ad exclusionem nepotis.

- 10 Quibus minimè obstantibus, censeo in hoc casu succedere debere in præfato Jurepatronatus Filium Primogeniti defuncti, seu Nepotem, non verò ejus Patruum, seu succedere debere Primogenitum juris, & non Primogenitum facti.

- 11 Certæ enim, & elementares sunt in jure hæc propositiones, nimirum, quòd in Jurepatronatus primogeniali, sicuti in quacumque alia Primogenitura quatuor sint consideranda, Linea, nempe, Gradus, Sexus, & Ætas, & qui habet prærogativam, seu potioritatem lineæ primogenialis, sive sit filius, sive nepos, sive ulterior descendens, semper antecellit patruum, & quemlibet alium transversealem existentem in linea secundo, & tertio geniti, nullatenus attento gradu, nisi in eadem linea; nec sexu, nisi in eodem gradu; nec ætate, nisi in eodem sexu: *Fusar. de substitut. par. 2. q. 387. n. 55. Rot. decis. 18. n. 4. & 5. par. 18. rec. & in Fulginaten. Primogenitura 14. Junii 1700. §. Sic præmissis coram Reverendis. Molines Decano.*

- 12 Et quòd Juspatronatus radicatum in linea primogeniali semper deferatur de Primogenito in Primogenitum usque ad totalem ejus consummationem, nec per antea ab ea evelli possit, nisi fuerit penitus evacuata. *Altograd. conf. 89. num. 56. lib. 2. Tiraquell. de jure primog. q. 10. n. 21. Molin. eod. tract. lib. 3. cap. 4. n. 14. & cap. 6. n. 29. Torr. de Majorat. cap. 10. §. 2. n. 16. tom. 1. Card. de Luc. de fideic. disc. 1. n. 14. & disc. 15. n. 7. Andreol. contro. 254. n. 43. Rot. decis. 622. n. 1. coram Bich.* Unde cum in casu præfati vocato per Fundatorem ad Juspatronatus Primogenito ejus familiæ consistentis de tempore vocationis in tribus fratribus, unusquisque eorum constituat propriam lineam, videlicet Primogenitus primam, Secundogenitus secundam, & Tertio genitus tertiam: *Altograd.*

*Alto grad. controu. 73. n. 8. tom. 2. & cum Juspatronatus ingressum, & radicatum fuerit in linea Primogeniti, & hujus filius habeat prerogativam, & potioritatem lineæ, sequitur juxta præfatas propositiones, quod iste succedere debeat in hujusmodi Jurepatronatus ad exclusionem patris, & aliorum constituentium secundam, & tertiam lineam; nec possit idem Juspatronatus transire ad secundam lineam, nisi penitus evacuata prima ad similitudinem Jurispatronatus libertorum, quod competit filio patre mortuo. *Tiraquell. de jure primog. q. 40. nu. 1. & nu. 20. Molin. de primogen. Hispan. lib. 3. cap. 4. nu. 13. Fufar. de substit. par. 2. q. 387. n. 1. & seqq. Torr. de Majorat. cap. 7. §. 5. nu. 48. Tondut. quest. & resol. civil. cap. 89. nu. 1. Alto grad. controu. 73. nu. 7. & 29. tom. 2. Mansf. consult. 97. n. 28. Vivian. de jurepat. par. 1. lib. 4. cap. 2. n. 59. Card. de Luca eodem tract. disc. 21. n. 8. vers. Attamen, & de feud. disc. 13. n. 9. & de fideic. disc. 1. nu. 24. & disc. 2. n. 2. & resolutum fuit à Sac. Rota in *Asen. Prioratus de Costa super pertinentia 6. Martii 1711. coram R.P.D. Ansaldo, inferius impressa num. 26. & in Lunen. Sarzanen. jurispatronatus 1. Februarii 1715. §. E conspectu, coram Eminentissimo Scotto.***

13 Ratio autem est, quia præfatus filius Primogeniti defuncti, seu respectivè nepos, verè, & propriè dicitur Primogenitus, dum Primogenitus non tantùm dicitur ille, qui primò natus est in ipsa linea, quam constituit, sed eo defuncto, nomen *Primogeniti* convenit etiam descendenti- bus ab eodem, licèt ætate junioribus, & isti reputantur una, & eadem persona cum Primogenito, à quo descendunt; Forma enim, & origo, quæ à radice deducitur in quolibet derivato experitur, ad *Text. in l. ratione §. si filio ff. ad leg. falcid. Bald. conf. 309. lib. 2. Abb. conf. 85. n. 6. lib. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 3. cap. 6. n. 9. Rota in Salisburgen. Primogenitura de Lodron 8. Junii 1711. §. Ratio, coram Eminentiss. Scotto.*

14 Eòque magis Filius Primogeniti defuncti, aut alius ab hoc descendens succedere deberet in hujusmodi Jurepatronatus ad exclusionem Patris, & aliorum de linea secundò geniti, si concurreret observantia, seu si per pluriam annorum de-

cursum Juspatronatus, quod fuit ingressum in linea Fratris Primogeniti semper steterit in illa, & numquam fuerit ullus admissus de linea Fratris secundogeniti, quamvis in hac extiterit persona constituta in majori ætate, ex quo sequeretur, quod prærogativa lineæ in hoc Jurepatronatus omnes qualitates vinceret, & antecelleret, itaut, qui in illa non existeret haberetur pro excluso, & merè extraneo. *Tiraquell. de jur. primog. quest. 40. n. 228. Palma Nep. alleg. 101. n. 15. Rot. in Spoletana jurispatronatus 19. Junii 1705. §. Hac que coram R.P.D. Omanna, & in Lunen. Sarzanen. jurispatronatus 1. Februar. 1715. §. Potentiores, coram Eminentissimo Scotto.*

15 His omnibus minimè nocent conjecturæ superius in contrarium deductæ; licèt enim nomen *Primogeniti* aptum sit comprehendere Primogenitum tam naturalem, quàm civilem, tamen cum Juspatronatus primogeniale saltuarium reputetur odiosissimum, ut evitetur hæc saltuarialis successio, in dubio præsumendum est Fundatorem nomine *Primogeniti* intellexisse de Primogenito civili, non verò de Primogenito naturali, seu facti; *Torr. de Major. & primog. Ital. par. 1. cap. 41. Mansf. consult. 97. n. 25. Rot. decis. 165. n. 1. par. 8. & in Spoletana jurispatronatus 19. Junii 1705. §. Et quamvis coram R.P.D. Omanna, & in dicta Lunen. Sarzanen. jurispatronatus 1. Febr. 1715. §. Super accedebat coram Eminentiss. Scotto.*

16 Paritas autem deducta ex reservatione Jurispatronatus facta favore *Majoris natu* familiæ nullatenus officere potest; quoniam aut sumus apud Hispanos, & tunc licèt sit idem Major natu, ac Primogenitus, tamen reservato Jurepatronatus favore Majoris natu, apud ipsos intelligitur non de Majori natu naturali, sed de Majori natu civili, & lineali; *Torr. de Majorat. Ital. cap. 41. §. 1. n. 6. tom. 1. Card. de Luc. de fideic. disc. 1. nu. 4. Rot. in Fulginaten. Primogenitura 14. Junii 1700. §. Cum enim coram Reverendiss. Molines Decano, & in Compostellana Parochialis de Pardenoa 22. Junii 1711. §. Minusque coram R.P.D. Ansaldo. Aut sumus in nostra Regione, & apud Italos, & tunc distinguendum est, aut sermo est de uno filio ex pluribus ejusdem gradus, & respectu fratrum suo-*

suorum, & tunc Major natu, & Primogenitus sunt inter se synonyma; & juspatronatus reservatum favore *majoris natu* ex pluribus ejusdem gradus, & respectu fratrum suorum diceretur reservatum favore habentis majorem ætatem, sed tamen in eadem linea, ita ut ætas non consideraretur nisi in eodem sexu, & in eadem linea juxta auctoritates superius relatas in §. *Certe*: Aut sermo est de uno respectu plurium transversalium ulterioris gradus existentium in diversis lineis collateralibus; & hoc casu juspatronatus reservatum favore *Majoris natu* familiæ, diceretur reservatum favore majoris natu naturalis, seu habentis majorem ætatem in tota collectiva dictarum personarum; *Rot. in Spoletana juspatronatus 19. Junii 1705. §. Et quamvis coram R. P. D. Omanna*; sed non ex hoc argui posset, quòd etiam reservato juspatronatus favore *Primogeniti*, intelligendum sit de Primogenito naturali, quia in hoc casu major natu, ac Primogenitus apud nostros differunt inter se: *Fusar. de substit. quest. 387. num. 48. Attolin. resol. 81. nu. 9. Mans. consult. 95. num. 3. §. Et pro tutiori; Rot. in dicto Fulginaten. Primogenitura 14. Junii 1700. §. Cum enim coram Rmo Molines decano.*

- 17 Nec obstat secunda conjectura deducta ex majori affectione Fundatoris erga patrum, quam erga nepotem, seu filium primogeniti; quia in hoc casu verum non est, quòd Patruus dicatur proximior: Ratio est, quia proximior in primogenituris dicitur, qui est in linea potiori, & proximiori cum defuncto, non vero qui in gradu proximior est; *Torr. de Majorat. cap. 12. §. 3. num. 22. tom. 1. Altograd. contror. 73. num. 8. & seqq. lib. 2.* Cum autem filius fratris Primogeniti defuncti sit in linea potiori, & proximiori cum defuncto, non verò frater secundogenitus, seu patruus, sequitur quòd filius Primogeniti defuncti, qui consideratur tanquam portio patris, & non tanquam persona separata à patre, jure representationis dicatur proximior, non verò patruus. *Fusar. de substit. quest. 387. n. 26. part. 2. Card. de Luc. de Fideic. disc. 15. num. 5. Tondut. quest. civil. cap. 89. nu. 19. tom. 1.* Ac proinde Fundator reservando Juspatronatus favore *Primogeniti* fami-

liæ, ex ejus verisimili mente præsumitur prædilexisse omnes existentes in linea Primogeniti, non verò eos, qui essent ætate majores, & proximiores in gradu. *Amat. resol. 1. sub num. 29. Palm. nepos alleg. 91. num. 6. Rot. decis. 622. coram Bich.*

- 18 Denique tertia conjectura deducta ex qualitate, & natura Juspatronatus non adversatur, quoniam non est absolute verum, quòd Juspatronatus, attendens ejus qualitate, & natura, congruentius conveniat seniori naturaliter, quam Juniori, seu seniori civiliter juxta prærogativam lineæ, immò indecorum, atque incongruum esset, si neglecto seniori civiliter juxta prærogativam lineæ, in quo splendor, & decor familiæ conservari solet, admitteretur senior solum juxta prærogativam ætatis, dum quam sæpe experimur, quòd iste, qui habet prærogativam ætatis, & non lineæ in familia, tractu temporis juxta casuum contingentiam efficiatur vilis, ac pauper, ac proinde fieri posset, quòd iste vilis, ac pauper familiæ, habens solum prærogativam ætatis, honoraretur ab Ecclesia patronali, & hanc defenderet ad exclusionem senioris civiliter de familia juxta prærogativam lineæ, quòd est inconveniens, dum honores, & defensio Ecclesiæ congruentius conveniunt personæ diviti & conservanti decorem familiæ, licet juniori, quam personæ pauperi, & vili, licet seniori; *Card. de Luc. de Jurepat. disc. 21. num. 8.*

- 19 Et quidem ex eo, quòd major cognitio, & prudentia sit in seniore naturaliter, quam in juniore, seu seniore civiliter, non exinde sequitur, quòd Juspatronatus, & præsentandi congruentius conveniat primo, quam secundo; etenim videmus, quòd Juspatronatus non solum competit Mulieribus, sed etiam Infantibus, ut notavi *Prima part. Can. 4. Caf. 12.* Nec beneficium melius providetur de Rectore, si Jus præsentandi spectet ad seniore, seu Primogenitum facti potius, quam ad Primogenitum Juris; quoniam provisio beneficii non dependet totaliter à Patrono, sed ab ordinario habente instituere; itaut æquè bene provideretur beneficium, sive præsentatio spectaret ad seniore naturaliter, sive ad seniore, seu

seu Primogenitum civiliter; nam aut Primogenitus civilis, seu Juris præsentaret ad beneficium personam idoneam, & hoc casu bene esset provifum beneficium, aut præsentaret personam inhabilem, & non idoneam scienter absolutè, aut inhabilem ignoranter juxta legem foundationis; & tunc talis persona inhabilis non admitteretur ab Ordinario; Primogenitus Juris privaretur pro ea vice Jurepresentandi, & beneficium liberè provideretur ab eodem Ordinario de persona idonea, si Primogenitus Juris intrà terminum datum ad præsentandum non corrigeret proprium errorem: *Lambertin. de jurepatron. lib. 2. part. 1. quest. 10. art. 4. num. 16. & seqq. Paxjordan. tom. 2. lucubr. lib. 10. tit. 7. num. 370. Card. de Luc. de jurepat. disc. 43. num. 11. & disc. 47. sub num. 4. Rot. in Regien. jurispat. 16. Januar. 1708. §. Tantum coram Reverendissimo Molines Decano; & in Volaterrana beneficii 7. Decem. 1708. §. Nec voluit coram R. P. D. Crispo: & dicam infra Can. 3. Caf. 3.* Aut præsentaret personam inhabilem scienter non absolute, sed sub conditione, & spe habilitatis (ut fieri posse testantur *Card. de Luc. de jurepat. disc. 45. num. 7. & disc. 64. num. 27. Vivian. eod. tract. lib. 6. cap. 6. num. 19. Rot. decis. 1173. num. 1. coram Seraph.*) Et hoc casu superveniente habilitate personæ inhabili sic præsentatæ intus quadrimestre, hæc esset instituenda, & bene provideretur beneficium; non superveniente verò habilitate intrà dictum terminum, Primogenitus Juris poterit aliam personam idoneam præsentare intrà tamen eundem terminum, non verò intrà novum à die notitiæ non obtentæ habilitatis, ut docet *Carol. Anton. de Luc. ad Ventrigl. in praxi part. 2. annot. 6. §. 1. n. 7. in fin. & de linea legal. par. 1. art. 24. n. 10.* Ex quibus patet, quòd jus præsentandi sive spectet ad Primogenitum facti, sive ad Primogenitum juris, non meliùs, sed æquè bene provideretur beneficium.

20 Sed quia, ut prænotavi in §. *His præmissis*, totum hoc negotium dependet à voluntate Fundatoris, congruum duxi hic distinguere plures casus, ad cognoscendum quando Fundator in reservatione Jurispatronatus voluerit comprehendere Primogenitum facti, & quando Primogenitum Juris.

Primus casus est ubi Juspatronatus fuisset reservatum à Fundatore favore Primogeniti absolutè, & simpliciter, dicendo e. g. -- *Voglio, che il juspatronato spetti al Primogenito maschio*, aut -- *che il juspatronato vadi de primogenito in primogenitum* -- quo casu præsumitur illud fuisset reservatum favore Primogeniti juris, seu habentis qualitatem lineæ primogenialis, nullatenus attentata qualitate majoris ætatis, nisi in eadem linea, seu respectu eorum, qui sint de eadem linea: *Torr. de Major. cap. 10. §. 2. num. 12. & seqq. tom. 1. Clarin. contro. forens. lib. 3. cap. 222. sub num. 59. & seqq. Palma nep. alleg. 48. num. 23. & alleg. 50. num. 1. & seqq. Card. de Luc. de fideic. disc. 5. num. 9. Andreol. contro. 218. num. 1. tom. 2.*

21 Secundus casus est, si à Fundatore fuisset reservatum juspatronatus favore Majoris natu primi filii, ejusque lineæ, & descendentiæ de majori in majorem natu, & ea extincta favore Majoris natu secundi filii, ejusque lineæ, & descendentiæ, pariter de majori in majorem natu; tunc juspatronatus diceretur reservatum favore Primogeniti, seu majoris natu juris, quia ut superius dixi §. *Paritas* idem est Primogenitus, ac Major natus, quando sermo est de uno filio ex pluribus ejusdem gradus, & respectu fratrum suorum. *Torr. de Major. cap. 11. §. 1. tom. 1.*

Tertius casus est, si in reservatione jurispatronatus Fundator dixisset -- *Voglio, che sempre quello di più tempo abbia da succedere in detto juspatronato* -- Quo casu juspatronatus diceretur reservatum favore Primogeniti facti, itaut nullatenus attentata lineæ, & descendentiæ primogeniti semel admissi, ille in eo succedere deberet, qui reperiretur major ætate. *Gratian. discept. 695. num. 6. Card. de Luc. de fideic. disc. 4. num. 7. Rot. decis. 66. num. 3. part. 14. rec.*

22 Quartus casus est, si Fundator disposuerit, quòd duo, vel tres seniores, seu majores natu de familia habeant juspatronatus, tunc sub nomine majoris natu, vel senioris venit ille, qui naturaliter est major natu, nullatenus attentata lineæ. *Card. de Luc. de jurepat. disc. 21. num. 8.*

23 Quintus casus est, ubi fundator vocasset ad juspatronatus -- *il più anziano, il più antico, o il più vecchio della famiglia*

glia -- tunc præsumeretur vocasse primogenitum facti, seu illum, qui verè habet majorem ætatem, & iste admitteretur ad præsentandum, exclusis aliis junioribus de familia; illa enim verba Italico idiomate prolata, juxta communem loquendi usum conveniunt illi, qui naturaliter est ætate major. *Fusar. de subtit. qu. 358. n. 24. Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 11. n. 93. Gratian. discept. forens. 645. nu. 13. tom. 4. Card. de Luc. de fideic. disc. 5. nu. 7. Rot. dec. 362. n. 11. par. 5. rec.*

24. Sextus denique casus est, si Fundator reservasset Juspatronatus favore *Majoris natu pro tempore* de familia: e. g. si dixisset-- *debba succedere il Maggior nato, che sarà allora*-- aut favore *Majoris natu* absolute, & simpliciter; tunc præsumeretur constituere voluisse Juspatronatus primogeniale facti; dum verbum *Major natu* respectu plurium etiam transversalium simpliciter prolatum, naturaliter est intelligendum pro eo, qui major est ætate, successionis tempore, ita exigente natura, & indole verborum-- *che sarà allora*-- *Alex. cons. 4. n. 13. lib. 4. Bero. cons. 120. n. 55. lib. 2. Amat. resol. 1. n. 4. & seqq. & resol. 81. n. 21. & seqq. Rot. in Romana fideicommissi de Alveris super reservatis §. Quæ fortius coram R. P. D. Crispo. Et notavi superius §. Paritas.*

25. Quæro etiam in hoc casu, si unico partu nascantur duo gemelli de eadem familia, quis eorum dicendus sit primogenitus, ad effectum succedendi in Jurepatronatus primogeniali?

Quæstio hæc cum sit, ut ait *Textus in l. Idem erit 10. de stat. homin.* potius facti, quàm juris, pro ejus resolutione distinguendum est: Aut certum est quis ex Gemellis prius exierit ex utero materno; & tunc ille, qui prius exiit, & præcessit in nativitate alium, etiam in momento, dicendus est primogenitus, & succedere debet in Jurepatronatus primogeniali, ad exemplum Esau, qui ex eo, quod prius exivit à ventre matris, quàm Jacob, dictus fuit primogenitus, & obtinuit jus primogenituræ. *Tiraquell. de jure primogen. q. 2. per tot. Merlin. de Primogen. lib. 3. cap. 1. n. 17. & seq. Lara de vita homin. cap. 12. n. 17.*

Aut est incertus, & ignoratur quis ex dictis Gemellis prius exivit è ventre ma-

tris, eo quia hæc peperit sola, aut in loco obscuro, aut ex eo, quia iidem Gemelli sint adeò similes, ut revera dici, & discerni non possit quis eorum fuerit prius natus, & in hoc casu quis ex dictis Gemellis dicendus sit primogenitus, varietate sunt opiniones Doctorum, quas videre poteris apud *Tiraquell. de jure primogen. q. 17.* Ego autem veriore existimarem sententiam illam, quæ dicit in hoc casu, illum dicendum esse Primogenitum, qui ut talis tractatur, & reputatur à Patre; aut qui est in possessione denominationis Primogeniti, & juris primogenituræ; Et hunc in hoc casu dicerem succedere debere in Jurepatronatus reservato favore Primogeniti, ad exclusionem alterius Gemelli, qui à Patre, & ab eis de familia non tractatur, nec reputatur ut Primogenitus, nec est in possessione Juris primogenituræ; Pater enim in suis filiis, cum habeat liberam potestatem, in dubio poterit potius denominare Primogenitum unum, quàm alium ex duobus Gemellis, sicuti potest, quòd in suis bonis potius succedat unus, quàm alius, per ea, quæ tradit *Tiraquell. ubi supra in decima, & undecima opinione.*

R. P. D. A N S A L D O.

Asten. Prioratus de Costa super pertinentia.

Ven. 6. Martii 1711.

26. **F** Amosa quæstio nedum ab antiquo exagitata, sed etiam quotidie apud Tribunalia exardescens, utrum per Testatorem, vel alium Disponentem vocato majori natu de aliqua descendencia, seu familia, iste sit intelligendus de majori natu naturaliter, vel de majori natu civiliter, id est de illo, qui descendens à linea recta primogeniali repræsentativè ad suos Ascendentes, major æquè dici potest; Censentibus nonnullis inspiciendum esse subjectum, de quo agatur, & Regionem, in qua disputari contingat, quòd scilicet in Hispania, sive Regnis, & Feudis dignitatum individuis præpolleat qualitas civilis, seu linealis, aut primogenituræ cuicumque prærogativæ gradus, vel ætatis naturalis, ut in celebri contentione Regni Neapolis inter Patrum, & Nepotem celebre non minus est

- est *consilium* 10. *Barbatii tom. 2.*, qui sub num. 2. testatur etiam de prædicta consuetudine in tota Hispania, *Gratian. conf. 6. & 7. Menoch. conf. 886. n. 25. & seqq. & conf. 981. ex n. 1. & per tot. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 3. n. 10. & 12. Card. de Luc. de fideic. disc. 1. n. 5.* cum cæteris relatis in *decisione Tribunalis Sicilia* registrat. penès eundem *Card. de Luc. de feud. art. 1. sub n. 29.*
- 27 Cententibus idcirco aliis, quòd extra Regna Hispaniarum, & respectivè cætera quoque Regna, & feuda Dignitatum in successione privatis bonorum indifferentium diversimodè, & præsertim in Italia capeffendus veniat intellectus, ut scilicet prævaleat ille, qui sit naturaliter ætate præcellens, seu major; variato, quatenus opus sit, tenore succedendi de una linea ad alteram cum antelatione semper favore illius, qui existat in qualibet linea primo natus, & consequenter major naturalis ætate; unde hunc modum succedendi compellavere *Doctores*, sive dixere *Majoratum saltuarium*, juxta alterum *consilium 4. Alexandri n. 2. lib. 4.*, & *consil. Soccin. 88. Surd. conf. 455. n. 14. Menoch. conf. 886. Mangil. de imputation. q. 77. nu. 169. Gratian. discept. forens. 456. num. 82. & discept. 695. n. 1. & 2. Amat. var. resol. c. 1. n. 12. & 27.* cum quampluribus aliis congestis per *Card. de Luc. in tract. de fideic. disc. 1. sub n. 4.* & aliis, quos refert, & sequitur *Rot. in celebri voto Seraph. & Pamphil. emanat. in illa Januen. Majoratus de Grimaldis impress. penès Mans. consulti. 201. nu. 39. & apud Torr. de Primog. & Major. Ital. decis. 19. sub n. 2. & in Florentina Majoratus de Griffonibus pariter registrata penès prædictum Torr. dec. 20. n. 127.*, & in dec. 66. n. 2. par. 14. rec.
- 28 Aliis verò ex opposito pro regula existimantibus, ut etiam in Italia odiosa sit hujusmodi saltuariatio, & ob id in eadem subiecta materia bonorum indifferentium linea vincat gradum, ætatem, & sexum, semperque Primogenitus civilis, sive linealis admittendus veniat ad successione, quæ ob id dicitur regularis, ad differentiam alterius irregularis, teste *Surd. in conf. 241. n. 28. Valenzuol. conf. 69. n. 7. Abb. Panorm. in conf. 85. n. 5. Castill. quotid. contro. lib. 2. cap. 22. nu. 16. Alciat. penès Gratian. respons. 8. lib. 1. n. 2. & seq. Simon*

Par. II.

de Prat. de interpret. ultim. volunt. lib. 3. interpr. 3. dub. 1. solut. 10. n. 20. vers. Hæc autem, quorum verba in puncto refert, & approbat idem *Torr. in Tractatu de quo supra q. 43. n. 55. & 67.*

- 29 Quodque dictum est in terminis vocationis majoris natu, idem & sub eisdem distinctionibus decidendum esse reputarunt, plerique in vocatione etiam Primogeniti, quasi quòd stante perpetuitate, & successivitate fideicommissi idem in substantia præferat vocabulum *Primogeniti*, ac vocabulum *Majoris natu*, ex quo ille, qui reperitur ætate major in qualibet descendencia, vel familia collectivè tamen vocata sit etiam Primogenitus, hoc est Primò natus, ut adductis *Bald. in leg. cum in antiquioribus n. 11. vers. quòd præmitto C. de jur. delib. Menoch. conf. 981. in princ. & supra dicta decis. Sicil. penès Card. de Luc. de feud. sub n. 185. firmat Rot. in præcitata Florentina Majoratus de Griffonibus sub n. 129.* cum cæteris ibi copiosè relatis, & abundè etiam videre est penès *d. Torr. de success. in Primogen. & Major. Ital. par. 1. cap. 40. n. 143. & Ciarlin. contro. forens. lib. 3. n. 9. cap. 222.* ubi plures cumulantur, & in *Tiburtina fideicommissi coram Arguell. quæ est decisio prima n. 12. par. 10. rec.* ubi quòd in Italia Primogenitus, & Major natu pro synonymis habentur.

- 30 Verùm præcisivè à materia successoria bonorum indifferentium, quatenus tractetur de interpretando uno, vel altero vocabulo in proposito alicujus successione in aliquo jure, & signanter honorifico, vel administratorio, in quibus requiratur major intellectus, sive prudentia in successore administrare, vel actum exercere debente, à contrario videtur indistinctè receptum, quòd vincat prærogativa ætatis naturalis, sive vera major ætas, sicuti tenent *Bero. in conf. 71. lib. 1. Onded. conf. 70. lib. 2. Tiraquell. de Primogenit. in præfat. à nu. 79. usque ad nu. 217. Gratian. discept. forens. cap. 645. n. 7. & discept. 695. à n. 5. & seq. Card. de Luc. de fideicom. disc. 1. n. 9. & in Pisauren. Majoratus, de qua in eius disc. 4. pariter de fideicom. n. 6.* ubi dicitur, quòd in eademmet *Causa resolutum fuerat per Rot. ad favorem Majoris natu*, eo quia ageretur de *Castro jurisdictionali exigente admi-*

L

ni

nistrationem justitiæ, ac regimen vassal-
lorum, ut videre pariter est in *decis. 66.*
par. 14. rec.

31 Ast ab hisce generalibus theoriis, &
propositionibus descendendo ad jus acti-
vum Patronatus, in quo conspicimus de
jure, & praxi admitti ad hujusmodi exer-
citiū præsentandi non solum mulieres,
sed etiam infantes; idcirco sive vocetur
ad idem Juspatronatus activum Major na-
tu, sive Primogenitus, probabilius vide-
tur, quod amplius non intrent mox insi-
nuata circa jura honorifica, & administra-
toria prudentiam desiderantia, sed procedatur
cum prælatione lineæ promogenia-
lis, sive qualitatis majoris natu civilis, sic-
uti proceditur communiùs in cæteris bo-
nis indifferentibus; maximè quia etiam
illud decus, quod regulariter repræsenta-
tur in omni familia per Primogenitos at-
trahere ad se quoque promeretur hunc
actum cujusdam majoris decoris, qui inest
in induente, seu repræsente patrona-
lem qualitatem, ut in specie Jurispatro-
natus affirmarunt *Rebuff. super concordat.*
rubr. 3. de collat. §. Movemus ad fin. fol. 250.
& de nominat. q. 4. nu. 3. & 4. Gratian. di-
scept. forens. cap. 834. n. 10. Card. de Luc. de
fideic. disc. 1. n. 8. & 11. ubi sic in simili-
bus ex memorata causa majoris conspi-
cua figuræ pro Primogenito concludit.

32 Omnes tamen Scribentes in hac mate-
ria, aut amplexantes unam, aut alteram
opinionem, ac respectivè unam, vel alteram
distinctionem fatentur unanimiter,
quod postea revera tota definitio in utro-
que casu particulari dependeat à particu-
laribus facti circumstantiis, & verbis ad-
hibitis per Testatorem, aut alium Dispo-
nentem, cujus uti voluntas obtineatur,
aliud non sit genericè inquirendum, nisi
ad effectum, ut majores conjecturæ, &
clariora verba exigantur, & demonstren-
tur ab eo, qui juxta præmissas propositio-
nes communiorem habere videtur sen-
sum, & opinionem, seu regulam contra
se, quàm ab eo, qui in oppositum fulcia-
tur communiore sensu, & opinione, sive
regula pro se, quemadmodum videre est
apud *Gabriel. in conf. 93. n. 38. & 46. lib. 2.*
Cephal. conf. 17. nu. 65. & seqq. lib. 4. De-
cian. conf. 26. n. 87. lib. 2. Mans. consult. 311.
n. 18. Card. de Luc. de fideic. disc. 127. n. 13.
& in proposito inducendi Majoratum sal-

tuarium *Palma Nep. alleg. 86. n. 12. & apud*
Rot. in decis. 587. n. 13. coram Coccin. decis.
274. n. 5. par. 18. tom. 1. & decis. 638. nu. 4.
eadem par. 18. tom. 2. rec.

33 His itaque fortasse non inopportunè
prænotatis, atque præmissis, eandem
utique abstractivè amaritudinem, & quæ-
stionem in hodierna audientia excitavit
Instrumentum foundationis Cappellæ, seu
Prioratus sub titulo Sanctissimæ Mariæ
della Pietà exaratum à Petrino Costa, qui
cùm in reservatione Jurispatronatus ge-
nericè anteposisset semetipsum, suos-
que hæredes, & successores mascululos
della Casata de Costa, magis deinceps se
explicavit, seu implicavit disponendo,
che ogni volta, e sempre verrà a vacare
detto Priorato, che doppo se, e suoi successori
maschi della medema linea abbino ragione
di nominare, e provvedere, spettando però al
Primogenito maschio, e servata però sem-
pre la prerogativa della masculina età, tal-
mente che il sudetto juspatronato sia sempre
appresso ad una sol persona di detta linea.
Vacato liquidem nuper hujusmodi Prio-
ratu sub anno 1709. exorta est contentio
inter Joannem Baptistam suffultum præ-
rogativa lineæ primogenialis ex una, &
Franciscum ejus Patrum ætate naturali
majorem ex altera super pertinentia, &
consecutivo exercitio præfati juris præ-
sentandi, sed in ea prætulit Ordinarius
Io: Baptistam; quod & approbavit hodie
Sacrum Tribunal resolvendo *Constare de*
pertinentia ad favorem Io: Baptista.

34 Basis resolutionis stabilita fuit nedum
super aliquibus propositionibus genera-
libus, ut supra insinuat, & communiore
calculo receptis, quod cùm in jure præ-
sentandi sive in vocatione Primogeniti,
seu Majoris natu ad Juspatronatus ambu-
letur, ut communiùs receptum est etiam
respectu honorum indifferentium, favore
Primogeniti, sive Majoris natu civilis, in-
dubitanter talis erat Io: Baptista, qui jux-
ta arborem non controversam contineba-
tur sub linea primogeniali, & ob id assi-
stentia, sive regula juris præmissa indubi-
tanter pro eodem Io: Baptista pugnabat,
juxta collaudatas superiùs in §. *Aliis ve-*
ro, & præcisus sub §. Ass descendendo, qui-
bts addi possunt in terminis Jurispatrona-
tus Vivian. de jurepatr. par. 1. lib. 4. cap. 2.
num. 59. qui plurimos refert, & Card. de
Luc.

Luc. eodem tract. disc. 21. num. 8. vers. At-
tamen.

35 Cæterum progrediendo quoque ad con-
jecturandam mentem Fundatoris, à quo
totam in substantia, ut præmissimus, pen-
det, longè urgentiores visæ sunt conje-
cturæ, seu demonstrationes militantes
pro Joanne Baptista, quàm ea, quæ vide-
bantur opitulari Francisco, licèt de cæte-
ro secundùm superius ponderata quoque
sufficissent debiliores fortasse conjectu-
ræ ex parte ejusdem Jo: Baptistæ tam-
quam habentis regulam, vel communio-
rem sensum pro se, juxta firmata per *Man-*
tio. de conject. lib. 3. tit. 5. n. 3. & Card. de
Luc. de fideic. disc. 123. n. 3. §. Adhuc, &
alibi quotidie.

Et sanè in primis per Dominos ponde-
rabantur illa verba—*spettante però al Pri-*
mogenito maschio. Nam quamvis, ut supra
inuimus sub §. *Quodque*, multi Scriben-
tes parum respiciant ad solam materialita-
tem vocabuli, nempe *Primogeniti*, vel
Majoris natu, nihilominus denegari non
poterat, quòd prædictum verbum mate-
riale, & insimul literale *il Primogenito* ma-
gis congrueret ad inclusionem Joannis
Baptistæ iussu qualitate lineæ primoge-
nialis, quàm Francisci illa destituti, &
tantummodo vestientis illam Majoris na-
tu, inspecto etenim stricto, & literali mo-
do loquendi, aliud est *Primogenitus*, aliud
est *Major natu*, ut appositè considerant
Bellon. jun. in cons. 11. n. 48. Menoch. cons.
442. n. 20. & seqq. Gratian. disc. 95. cum
cæteris relat. per Ciarlin. controv. forens.
lib. 3. cap. 222. sub nu. 59. 60. & 61. Palm.
Nep. alleg. 48. n. 23. & alleg. 50. n. 1. 2. & 3.
& de Luc. de fideic. disc. 5. n. 9.

36 Deinceps quando etiam hæc solà ma-
terialitas loquutionis non admodum
perfringeret, urgebat tamen admixta, &
copulata mentio facta de lineæ, ut ibi—
successori maschi della medema linea, & in-
ferius—*una sol persona di detta linea*, quo-
ties quippe Fundator vocationi *Primoge-*
niti bis adjunxit vocabulum, & terminos
lineæ, nempe tam supra, quàm infra in
ipsismet visceribus controversæ disposi-
tionis, quis dicat non fuisse in mente ip-
sius Fundatoris invitare verum, & pro-
prium Primogenitum civilem, præsertim
in hac successoria materia, quæ penitus
regulatur à jure civili ad differentiam
Pars II.

Majoris natu, qui naturaliter dumtaxat
vocatur, seu vocari potest Primogenitus,
cùm Scribentes in hac cæteroquin nodosa
alteratione pro dissolvenda quæstione,
in concreto toti desudent ad inquiren-
dum, An Disponens voluerit anteferrè
lineam, vel ætatem; Præcognito autem,
quòd voluerit præferre lineam; jam, ut
enunciavimus, hæc vincit gradum, æta-
tem, & sexum, ex congestis per *Giurb. de*
feud. §. 2. glos. 10. nu. 28. & seq. & glos. 2.
n. 70. Card. de Luc. de fideic. disc. 15. nu. 4.
& disc. 16. nu. 6. Torr. de success. in Major.
& Primog. par. 2. cap. 41. §. 7. nu. 14. & in
par. 3. dec. 6. n. 20. & 21.

37 Evidentius, quia progrediendo ad ver-
ba, seu modum adhibitum per Fundato-
rem circa Juspatronatus passivum, à quo
sive inferatur in suis casibus ad activum,
sive non, non tamen ambigi valet, quin
illud tamquam pars ejusdem dispositio-
nis admodum non inserviat pro eruenda
magis voluntate, vel intentione ejusdem
Disponentis, sicuti quotidie dicimus,
quòd una pars testamenti alteram decla-
rat, ad *Text. in l. qui filius ff. de leg. 1.*
Mantic. de conject. lib. 6. tit. 13. n. 10. Rot.
coram Duno. jun. dec. 611. n. 5. & in rec.
dec. 410. n. 7. & 8. par. 14. & in Casenaten.
successionis nu. 8. inter impressas la 34. co-
ram me.

Utique liquebat, quòd Fundator in eo-
dem Jurepatronatus passivo invitando
descendentes masculos de lineæ, manda-
verat præferri in concursu eos, qui forent
majoris ætatis, videlicet *il più Anziano*.
Quapropter ex hac patefacta voluntate
in Jurepatronatus passivo, duæ emerge-
bant posteriores demonstrationes; altera,
quòd ubi voluit distinguere Primogeni-
tum à Majori natu, videlicet *dall' Anzia-*
no, scivit se planè explicare, dando præ-
lationem *Majori natu*, sive *all' Anziano*;
Cùmque proinde tale vocabulum *Majo-*
ris natu, sive *dell' Anziano* minimè usurpa-
verit in Jurepatronatus activo: Ecce, quòd
ab hac discretiva formula loquendi, dif-
creta, & omnino diversa coruscabat vo-
luntas, sive intentio, ex consueta vi, &
efficacia discretivæ loquutionis, de qua
generaliter argumento *Text. in l. unica*
§. si autem ad deficientis C. de caduc. tol-
len. Rot. in dec. 12. n. 4. inter impressas co-
ram me, & in specie Jurispatronatus acti-

vi contradistincti per Fundatores à passivo *Card. de Luc. de jurepatr. disc. 28. n. 11. & disc. 29. per tot. & signanter nu. 7. & in Aphen. Prioratus 7. Decembris 1708. §. Idque magis, & 20. Martii 1709. §. Concurrente coram R.P.D. meo Aldowando.*

38 Altera non minùs præpotens exoriebatur demonstratio, quòd si voluisset Juspatronatus passivum, quemadmodum effe- & ivè voluit deferri majori natu, & insimul quoque voluisset (uti prætendebat Franciscus) Juspatronatus, sive exercitium activum præsentandi spectare ad majorem natu, non daretur distinctio inter præsentantem, & præsentatum, quando tamen vix *Sacri Canones* permittunt, quod Patronus volens præsentare se ipsum contra legis resistantiam, vix possit exaudiri, non per viam ullo modo præsentationis, sed per viam supplicationis porrectæ ordinatio, vel Summo Pontifici ut hi dignentur eidem supplicanti concedere hujusmodi beneficium, quemadmodum sancitur per *Innocentium III. in cap. per nostras sive, ut alii legunt per nostras de jur. pat. ubi Abb. num. 2. vers. Credo posse num. 4. cum quo procedunt Ugo- lin. de Offic. Episc. par. 2. cap. 51. §. 2. n. 1. in fin. Vivian. de jurepatr. par. 2. lib. 6. cap. 8. num. 4. Lambertin. de jurepatr. part. 1. lib. 2. quæst. 8. art. 3. Ciarlin. controv. forens. cap. 69. num. 16. Barbof. de pot. Episcopi par. 3. alleg. 72. num. 85. Card. de Luc. de jur. pat. disc. 31. num. 6. Add. ad Buratt. decis. 316. litt. A. Rot. coram Celso decis. 20. num. 3. & decis. 430. num. 39. part. 9. recent.*

39 Ostenso igitur ex hucusque deductis, quod Juris regulæ, & propositiones assisterent etiam in abstracto Joanni Baptistæ, quodque eandem assistentiam roborarent tot circumstantiæ, seu demonstrationes, restabat unicè dispungendum, quid in contrarium adduci prætenderetur per Franciscum; verùm demonstrationes per eum allatæ nullius corquiperis ad lancem appensæ compertæ sunt; Adducebatur quippe pro prima in oppositum demonstratione mox ponderata declaratio Fundatoris in invitando majorem natu ad juspatronatus passivum, quasi quod idem præsumendum foret in ordine ad juspatronatus activum; sed quam manifestam hæc animadversio retorsionem patere- tur, jam vidimus, & proinde in nihilo

prorsus veniebat attendenda, ut ad propositum inquit *Rocch. in tract. de jurepatr. in verbo ipse, vel is à quo nu. 37. quæst. 20., Lambert. de jurepatr. in prima parte 2. lib. quæst. 8. art. 9. Card. de Luc. de jurepatr. disc. 31. num. 7. vers. Et quoad alteram, & Rot. in decis. 185. num. 1. part. 2. divers. & generaliter de conjectura æquivoca, & retorquibili, Rot. in decis. 377. num. 4. coram Manzanedo, decis. 104. nam. 7. coram Emerix Jun. cum aliis in Reatina juris spiscandi 13. Januarii 1710. §. Verùm nihil, cor. Me, & alibi sæpissimè.*

40 Quatenus verò adjiciebatur, quod vocationi majoris natu Fundator apposuis- set dictionem illam -- *anche* -- ut ibi -- *il più Anziano resti anche preferito* -- non per hoc ex subjecta materia hujusmodi dictio censeretur explicativa superioris dispositionis, quando vix eadem dictio est implicativa, quin etiam sæpe sæpius restrictiva, & ut notat cum aliis *Barbof. dict. 112. num. 10.* præsertim dum in subjecta materia ea facile referretur poterat oculariter ad concursum inter descendentes masculos de linea à principio vocatos; cum enim Fundator descendentes masculos de linea vocasset pariter ad Juspatronatus passivum, voluit ulterius per hanc dictionem -- *anche* -- explicare, sese non solum reservasse juspatronatus passivum inter præfatos Descendentes, sed etiam mandavit, quod præferretur *il più Anziano*, & in his terminis, sive sensu talis dictio *anche* conservabat suam magis propriam, & germanam naturam augmentativam adjacentem veteri, & proximè immediatæ dispositioni, sicuti regulariter importat ipsa dictio *anche*, latinè etiam ut habemus in *l. 2. C. de Testib. §. l. etiam, ff. de verb. signific. §. l. etiam, Cod. de Tutorib. & Curat., Archidiacon. in cap. in illis de Præbend. in 6., Surd. cons. 445. num. 28., cum aliis per Rot. in decis. 222. num. 3. coram Coccino, & decis. 762. nu. 10. par. 18. tom. 2. Rec.*

41 Rationabilius autem ad rem applicando, quia ad normam eorum, quæ tetigimus superius, Juspatronatus activum tamquam importans quemdam majorem decorem rectius adaptatur facienti figuram Primogeniti in Familia, quam simpliciter habenti majorem ætatem, passivum verò è converso magis convenit se-
niori

niori substinere debenti gradum Beneficiati, & Rectoris Ecclesiastici, unde conspiciamus, quòd etiam ad mentem *Sacrorum Canonum* in quibuslibet concursibus, cæteris paribus præferri debet provectior, & majoris ætatis, sicuti monent *Text. in cap. cum in cunctis*, ibi -- *Maturitas de elect. & in cap. ult.*, ibi -- *Maturiores atate 74. distinct.*, *Barbat. conf. 23. post num. 13. vol. 1.*, *Tiraquell. de Primog. in præfat. num. 182.*, *Lambert. de jurepatr. part. 2. lib. 2. quæst. 2. princ. art. 26. nu. 4.*, & *Barbos. de Paroch. part. prima cap. 2. num. 109.*

Quare præcognita hac palmari differentia rationis in jurepatronatus activo, ac passivo amplius non aptabatur eadem dispositio, & voluntas explicata in passivo -- *il più Anziano resti anche poi preferito* -- per ea, quæ quotidie habentur apud *Bonden. collect. leg. 35. nu. 45.*, *Palm. Nep. alleg. 50. num. 39.*, *Rot. coram Emerix Jun. decis. 602. num. 3.*, & *in Senogallien. Canonicius de Luchis 23. Junii 1710. S. Validius, cor. R. P. D. meo Aldrovando.*

42 Minus ad adstruendam aliquam probabilem conjecturam suffragabatur, quòd Fundator in suo Testamento deputasset in Exequutores Antiquiores Domus: Si quidem ad tenorem propositionum, quæ fuerunt ab initio præmissæ, hic adamusim erat casus contradistinctus, vel à successione in bonis indifferentibus, vel à jure activo præsentandi; nam cum munus Exequutoris suapte natura exigat majorem prudentiam, sollicitudinem, & capacitatem, ut ait *Bald. in cons. 165. relat. per Tiraquell. de jure primogen. in præfat. num. 163.*, & *Card. de Luc. de fideicommiss. disc. 1. num. 7.*, opportunum profectò erat, quòd Antiquiores pro hoc munere implendo essent majores natu, & seniores ex jam allatis supra in §. *Verùm præcisive.*

43 Eiusdemque pariter irrelevantie visum est, & præcipuè correspectivè ad regulas, & demonstrationes pro Joanne Baptista militantes, quòd Fundator in jurepatronatus activo post vocationem Primogeniti masculi, in continenti subjunxerit -- *offerwata però sempre la prerogativa della masculina età* -- perindè, ac si Testator præ oculis habuisset in prælatione ætatem; nihil enim commune habebat terminus, *di masculina età*, cum termino

di maggior età, dum sexus, sive illius differentia, quam præbet vocabulum *masculina* est ultimus, qui habeatur in consideratione in his successibus Primogenialibus, dum, ut diximus linea vincit ætatem, gradum, & sexum, sed adhuc ponderabant *Domini*, quod hæc verba *masculina età* pro lapsa fuerint oscitanter de calamo Notarii, vel amanuensis, cum solum exinde colligi posset, quòd masculinitatem unà cum Primogenitura, non verò majorem ætatem cum masculina ætate prædilexit; & de facto, sicuti accipiendo verbum *masculina età*, pro duplici verbo, sonaret in nimiam impropriatatem, dum ætas nihil habet commune cum sexu, nec sexus cum ætate, ut rectè contradistinguunt enunciati Auctores tractantes de Primogenituris, & Majoratibus; ita talem modum loquendi accipiendo pro unico dumtaxat verbo *masculinità* relativa ad solum sexum intrabant minus quidem Grammaticales, sed explicatiores modi, quibus utuntur Logici & Philosophi, & quandoque etiam Juristæ, & Theologi, inter quos sæpe sæpius *D. Bonaventura*, nempe *ecceitas, corporeitas*, & latinè *masculinitas*, quæ sine aliàs necessaria prolixiori phrase explicaretur in Italica versione *masculinità*, ut non abs re videre est apud *Palm. Nep. alleg. 61. n. 14.*, & *alleg. 63. num. 20. 21. & 23.*, *Odd. in cons. 46. num. 51. & 52. relat. in proposito per Rot. in dec. 454. n. 3. cor. Buratt.*

44 Denique parum censuere *Domini* immorandum super prætenfa per Franciscum observantia practicata in præcedenti vacatione de anno 1681. ex quo Petrus Vincentius, qui vigore hujuscemet foundationis tunc devenit ad præsentationem, sese expresserit, quòd triplici policeret qualitate, nempe, quòd esset Patronus hujuscæ Jurispatronatus, ac senior de familia, & proximior Fundatoris; quia non idcirco dixit, aut dicere somniavit, quòd ideo esset Patronus, quia erat senior, sed contradistinctè prius expressit Patronalem qualitatem, & postea inquamdam abundantiam, nè dicamus jaçantiam, expressit quoque senioritatem, & denique finaliter proximioritatem, ibi *Patrono dicti jurispatronatus, ac seniore dictæ familiae, & proximior Fundatori* -- ex quo nimirum in eo casualiter verificaban-

bantur omnes hæ tres prærogativæ inter illos de familia, primò tamen præferendo in nominando qualitatem magis importantem, quòd esset Patronus; Quinimo sicut de proximioritate nulla fuit habitamentio in fundatione; oporteret, si quoquo modo argumentum procedere posset, inferre, quòd Fundator desideraverit etiam proximioritatem, de qua nulum, ut diximus, verbum in fundatione; Unde talis expressio, & subextorta observantia, vel tamquam in semetipsa non existens, vel tamquam erronea, vel saltem tamquam æquivoca nequibat in aliquo attendi, aut quidquam operari, ex passim collectis quoad observantiam non existentem, & erroneam, per *Palm. Nep. alleg. 153. n. 66. & Rot. in decis. 16. n. 16. par. 6. rec.*, & quoad observantiam æquivocam *Card. de Luc. de Regal. disc. 68. n. 5. & de jurepatr. disc. 60. n. 12. Rota coram Buratt. dec. 464. nu. 6. & dec. 414. nu. 22. par. 19. tom. 1. rec.* & alibi passim.

Et ita utraque &c.

ARGUMENTUM.

Reservato Jurepatronatus favore Primogeniti de familia, an, & quando in eo succedere possit fœmina?

SUMMARIUM.

- 1 Fundator reservando juspatronatus favore Primogeniti familiæ videtur respexisse ad agnationem.
- 2 Observantia declarat qualitatem jurispatronatus.
- 3 Fœmina succedere potest per posterius, & in defectum masculorum lineæ Primogeniti in jurepatronatus Primogeniali. Et quare? Vide num. 4. Amplia, ut nu. 6. 7. & 8.
- 5 Fœmina est capax succedendi in jurepatronatus gentilitio, aut mixto.
- 9 Fœmina est capax succedendi in jurepatronatus primogeniali, etiamsi esset nupta in aliena familia; & quare? Vide ibi.
- 10 Et etiamsi professionem emisisset in aliqua Religione capaci acquirendi, & retinendi bona.
- 11 An fœmina succedere possit per posterius in jurepatronatus primogeniali, si occasione matrimonii, aut professionis in Religione validè renunciaverit omnia bona, & ju-

ra tam paterna, quam materna. Vide ibi, & num. 12. usque ad 14.

- 15 Fœmina quousque vivit dicitur de agnatione, & in ea conservatur juspatronatus agnativum.
- 16 Ex unico actu, an, & quando induci possit observantia interpretativa?
- 17 Fœmina succedere non potest in jurepatronatus primogeniali, nec per posterius concurrentibus conjecturis, de quibus num. 18. 19. & 20.

CASUS XIII.

Ingresso Jurepatronatus Primogeniali in linea Primogeniti, si contingat in ea deficere omnes masculos, & superesse solum fœminam, in sequelam præcedentis Casus, quæro an hæc succedere possit in Jurepatronatus favore Primogeniti Familiæ, seu Domus reservato, defectis omnibus masculis lineæ Primogeniti. Vel potius fieri debeat transitus ad secundam lineam, & in eo succedere debeat filius masculus Primogenitus de linea secundogeniti, ad exclusionem fœminæ de linea Primogeniti?

In hac quæstione respondendum videtur fœminam, defectis masculis de linea Primogeniti, succedere non posse in hoc

- 1 Jurepatronatus. Quoniam Fundator in reservatione Jurispatronatus favore Primogeniti Familiæ, seu Domus, videtur respexisse ad Agnationem; cum nomen Primogeniti, sicuti nomen Senioris, & Antiquioris de Domo, Familia, Cippo &c. sit nomen significans veram, & propriam Agnationem, & ejus mens fuisse conservare Juspatronatus in Agnatis, inter quos connumerari non videtur fœmina, quæ non conservat propriam, sed alienam Agnationem. *Gratian. discept. forens. 645. n. 1. Ciardin. controv. forens. 107. nu. 76. & seqq. Andreol. controv. 218. n. 2. Rot. decis. 313. n. 4. coram Pamphil.*

Quòdque hanc fuisse mentem Fundatoris non comprehendendi fœminam sub nomine Primogeniti de Familia, seu Domo, satis resultaret, si defectis omnibus masculis primæ lineæ masculus Primogenitus secundæ lineæ præsentasset, & ejus præsentatus institutus fuisset. Observantia enim utpote cujuscumque dispositionis interpret non solum declarat qualitatem Jurispatronatus, sed etiam quales per-